

М.М. Зюкова, канд. екон наук, доц. (ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, Полтава)

І.О. Сіроштан, студ. (ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, Полтава)

ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Одним з головних об'єктів обліку виробничих підприємств є готова продукція. Основні методологічні аспекти обліку готової продукції визначено П(С)БО 9 «Запаси».

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» готова продукція – це продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.

Готова продукція для потреб бухгалтерського обліку оцінюється за первісною вартістю, порядок формування якої визначено П(С)БО 16 «Витрати».

Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань, капіталу і господарських операцій підприємств та організацій, затвердженому наказом Мініфіну України від 30 листопада 1999, №291 для обліку готової продукції використовується рахунок 26 „Готова продукція”.

Рахунок за структурою - активний, за призначенням - балансовий. За дебетом рахунку відображається надходження готової продукції із виробництва, за кредитом – вибуття готової продукції внаслідок її реалізації, списання тощо. Залишок означає залишки (наявність) готової продукції на складі на певну дату і відображається у II розділі активу балансу у складі статті «запаси».

Для обліку готової продукції здійснюється за фактичною виробничою собівартістю, яка визначається в кінці місяця за даними по рахунку 23 „Виробництво” (активний, балансовий). За дебетом відображаються прямі витрати, а також розподілені непрямі загальновиробничі витрати і втрати від браку продукції, за кредитом - вартість фактичної виробничої собівартості готової продукції, вартість виконаних робіт і послуг. Сальдо означає наявність незавершеного виробництва, тобто незакінченої готової продукції, яка не пройшла всі стадії обробки і не відповідає технічним стандартам якості. Залишки незавершеного виробництва визначаються в кінці кожного місяця шляхом проведення інвентаризації.

Згідно П(С)БО 16 «Витрати» собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду,

нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

Реалізація готової продукції здійснюється на підставі укладених договорів з покупцями за продажними цінами, які визначаються наступним чином: Продажна ціна = Фактична виробнича собівартість (ФВС) + Рентабельність + ПДВ.

Моментом реалізації готової продукції вважається момент передачі покупцеві права власності на продукцію незалежно від строку її оплати, а саме: коли покупцеві надані ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію; коли покупцеві передано право управління та контролю за реалізованою продукцією.

При реалізації готової продукції у підприємствах виникають доходи і витрати від реалізації.

Реалізація продукції передбачає передання права власності на продукцію (роботи послуги) іншому суб'єктові підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму коштів або боргових зобов'язань.

Для обліку доходів від реалізації готової продукції використовується рахунок 701 „Дохід від реалізації готової продукції”.

Рахунок за структурою - пасивний, за призначенням - транзитний. За кредитом рахунку відображається збільшення доходів від реалізації готової продукції, за дебетом – зменшення доходів від реалізації готової продукції. Залишок відсутній, оскільки рахунок в кінці кожного місяця закривається і списується на фінансові результати.

Для обліку витрат від реалізації готової продукції використовується рахунок 901 „Собівартість реалізованої готової продукції” (активний, транзитний). За дебетом рахунку відображається збільшення виробничої собівартості реалізованої готової продукції, за кредитом – зменшення (списання) виробничої собівартості реалізованої готової продукції. Залишок відсутній, оскільки рахунок в кінці кожного місяця закривається і списується на фінансові результати.

Для правильного визначення фактичної виробничої собівартості готової продукції необхідно на кінець звітного періоду визначити залишки незавершеного виробництва, тобто продукцію, обробка якої незавершена і яка перебуває в процесі виробництва, які обліковується в натуральних і натурально-грошових одиницях.

Таким чином, готова продукція важливий об'єкт обліку промислового підприємства, виготовлення та реалізація якої забезпечує досягнення кінцевої мети діяльності – отримання прибутку.